

Sygn. akt II Ca 772/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Joanna Misztal-Konecka

Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Bazelan

Protokolant Starszy protokolant sądowy Katarzyna Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2017 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z wniosku Z. K.

z udziałem T. K. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawcy i uczestniczki od postanowienia Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 6 maja 2016 roku, w sprawie I Ns 938/13

postanawia:

I. na skutek apelacji Z. K. zmienić częściowo zaskarżone postanowienie w punkcie III 1) w ten sposób, że zasądzoną od Z. K. na rzecz T. K. (1) kwotę 98680 zł (dziewięćdziesiąt osiem tysięcy sześćset osiemdziesiąt złotych) z tytułu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny obniżyć do kwoty 49340 zł (czterdzieści dziewięć tysięcy trzysta czterdzieści złotych) i oddalić żądanie T. K. (1) o zwrot nakładów w zakresie pozostałej kwoty 49340 zł (czterdzieści dziewięć tysięcy trzysta czterdzieści złotych) z tytułu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny;

II. oddalić w pozostałej części apelację Z. K.;

III. oddalić w całości apelację T. K. (1);

IV. stwierdzić, że wnioskodawca i uczestniczka ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie;

V. przejąć na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone opłaty od apelacji w łącznej kwocie 2000 zł (dwa tysiące złotych).

Joanna Misztal-Konecka Dariusz Iskra Ewa Bazelan

Sygn. akt II Ca 772/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 maja 2016 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie orzekł, że:

I. dokonuje podziału majątku wspólnego Z. K. i T. K. (1) w ten sposób, że z wchodzących w skład tego majątku praw przyznaje:

1) T. K. (1):

- spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) w budynku przy ulicy (...) w L., pozostającego w zasobie mieszkaniowym Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L., dla którego prowadzona jest w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie księga wieczysta nr (...),

- prawo własności kuchenki gazowo-elektrycznej marki M., okapu podszafrkowego marki M., chłodziarko-zamrażarki marki P. model (...), mebli kuchennych marki B. W. (4 szafek wiszących, szafki okapowej, szafki wąskiej przeszklonej, szafki pod zlewozmywakiem, szafki stojącej, szafki wąskiej z szufladami, szafki narożnej), 6 sztuk szklaneczek kamionkowych, regału pokojowego marki Fabryka (...) (szafy dwudrzwiowej, segmentu z podwójnymi drzwiczkami i półkami, wąskiego słupka z pojedynczymi drzwiczkami, komody z pojedynczymi drzwiczkami i szufladami), żelazka marki B. model F., odkurzacza marki P. C. (...), odkurzacza marki P. model (...) W. M., podręcznego odkurzacza akumulatorowego marki B.&D. model D. C., laptopa marki L. model (...), rozkładanego narożnika z pięcioma poduszkami i czterema pufami, wysokiej szafki na książki marki B. W., podnoszonego stołu rozkładanego,

2) Z. K. prawo własności:

- samochodu osobowego marki F. (...), rok produkcji (...), VIN (...), o numerze rejestracyjnym (...),

- miksera/spieniacza do kawy marki P. E.,

- aparatu fotograficznego marki N. model (...),

- aparatu fotograficznego cyfrowego marki K. model E. (...),

- kamery video marki P. model (...);

II. zasądził od T. K. (1) na rzecz Z. K. tytułem dopłaty kwotę 119060 zł, płatną w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia temu terminowi zapłaty;

III.

1) zasądził od Z. K. na rzecz T. K. (1) kwotę 98680 zł z tytułu zwrotu nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny,

2) zasądził od Z. K. na rzecz T. K. (1) kwotę 1239,77 zł z tytułu zwrotu połowy pobranych korzyści z majątku wspólnego,

3) oddalił w pozostałej części wnioski T. K. (1) o zasądzenie na jej rzecz od Z. K. kwot z tytułu nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny i z tytułu zwrotu połowy pobranych korzyści z majątku wspólnego oraz w całości z tytułu wydatków na majątek wspólny (utrzymanie mieszkania);

IV. zasądził od T. K. (1) na rzecz Z. K. kwotę 250 zł z tytułu zwrotu części poniesionych kosztów postępowania;

V. przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone w części koszty sądowe;

VI. określił wartość:

- spółdzielczego własnościowego prawa do pozostającego w zasobie mieszkaniowym Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. lokalu mieszkalnego numer (...) w budynku przy ulicy (...) w L., dla którego prowadzona jest w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie księga wieczysta nr (...), na kwotę 246700 zł,

- samochodu osobowego marki F. (...), rok produkcji (...), VIN (...), o numerze rejestracyjnym (...), na kwotę 9700 zł,

- pozostałych przyznanych Z. K. ruchomości na kwotę 2160 zł,

- przyznanych T. K. (1) ruchomości na kwotę 3280 zł.

÷

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy ustalił, że T. K. (1) i Z. K. zawarli ze sobą związek małżeński w dniu 10 lutego 1996 roku przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w L., a w dniu 25 października 2012 roku Sąd Okręgowy w Lublinie, w sprawie III C 734/12, rozwiązał ich małżeństwo bez orzekania o ich winie.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 23 stycznia 2012 roku T. K. (1) i Z. K. zawarli umowę o ustanowieniu od tej daty rozdzielności majątkowej.

Sąd Rejonowy ustalił, że od chwili zawarcia związku małżeńskiego w 1996 roku nieprzerwanie do 2006 roku T. K. (1) otrzymywała od swoich rodziców S. B. i J. B. darowizny w kwotach po 200 zł miesięcznie. W sumie otrzymała z tego tytułu 24000 zł, a które przeznaczała przede wszystkim na potrzeby swojej rodziny.

Sąd Rejonowy ustalił, że w czasie trwania związku małżeńskiego T. K. (1) i Z. K. dorobili się wspólnie w 1997 roku spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w L. przy ulicy (...), a następnie w 2001 roku spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w L. przy ulicy (...), którego aktualna wartość wynosi 246700 zł.

Sąd ustalił, że środki pieniężne na nabycie od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w L. prawa do mieszkania przy ulicy (...) w L. wnioskodawca i uczestniczka mieli stąd, że rodzice T. K. (1) darowali jej w tym czasie kwotę 20000 zł, z której kwota około 10000 zł została przeznaczona na pokrycie związanego z tym prawem wkładu budowlanego (19932 zł), a reszta przeznaczona na potrzeby ich rodziny, w tym również na przeprowadzenie koniecznego do zasiedlenia tego mieszkania jego remontu. Pozostałe środki pieniężne pochodziły ze zlikwidowanej przez Z. K. ksiąteczki mieszkaniowej oraz z ich wspólnych pieniędzy, ponieważ jako osoby pracujące zawodowe osiągnęli w tym czasie stałe dochody z tytułu ich pracy. Członkiem Spółdzielni został Z. K. w miejsce jego ciotki T. K. (2).

Sąd Rejonowy ustalił, że T. K. (1) i Z. K. w dniu 26 września 2001 roku sprzedali prawo do mieszkania ulicy (...) w L. za kwotę 64000 zł, a pieniądze w ten sposób uzyskane przeznaczyci na zakup większego mieszkania, to jest położonego w L. przy ulicy (...), w zasobie mieszkaniowym Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L., którego cena wynosiła 105000 zł. Pozostałą część środków pieniężnych potrzebnych na sfinansowanie ceny sprzedaży tego mieszkania wnioskodawca i uczestniczka mieli z kredytu zaciągniętego przez nich w (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej w W., na podstawie umowy kredytowej numer (...), przewidującej spłatę tego kredytu (w walucie szwajcarskiej) do dnia 11 września 2026 roku, oraz z pieniędzy w kwocie 10000 zł uzyskanych przez T. K. (1) od jej matki S. B. na podstawie zawartej przez nie i wykonanej umowy darowizny.

Sąd Rejonowy ustalił, że T. K. (1) i Z. K. nabyli również w czasie trwania wspólności majątkowej:

a) samochód osobowy marki F. (...) diesel, rocznik 1998, o numerze rejestracyjnym (...), o wartości 9700 zł, z którego korzysta obecnie Z. K.,

b) ruchomości stanowiące obecnie wyposażenie mieszkania przy ulicy (...) w L.:

- kuchenkę gazową marki M., o wartości 150 zł,

- okapu marki M., o wartości 75 zł,

- chłodziarko-zamrażarkę marki P., o wartości 290 zł,

- meble kuchenne marki B. W., o wartości 560 zł,

- szklaneczki kamionkowe, o wartości 20 zł,

- regał pokojowy marki B., o wartości 760 zł,
- żelazko marki B. (...), o wartości 25 zł,
- odkurzacz marki P. T., o wartości 50 zł,
- odkurzacz marki P. model (...), o wartości 265 zł,
- podręczny odkurzacz akumulatorowy marki B.&D., o wartości 70 zł,
- wysoką szafkę na książki, o wartości 75 zł,
- kanapę narożną, o wartości 370 zł,
- stół rozkładany, o wartości 300 zł,
- laptop marki L., o wartości 470 zł,

o łącznej wartości 3280 zł, z których korzystała i korzysta T. K. (1),

c) ruchomości stanowiące obecnie wyposażenie mieszkania przy ulicy (...) w L.:

- mikser/spieniacz do kawy, o wartości 80 zł,
- aparat fotograficzny marki N., o wartości 1440 zł,
- cyfrowy aparat fotograficzny marki K., o wartości 315 zł,
- kamerę video marki P., o wartości 325 zł

o łącznej wartości 2160 zł, z których korzystał i korzysta Z. K..

Sąd Rejonowy ustalił, że od daty ustania łączącej Z. K. i T. K. (1) ustawowej małżeńskiej wspólności majątkowej, to jest od dnia 23 stycznia 2012 roku, Z. K. z własnych środków pieniężnych spłaca kredyt zaciągnięty przez nich na sfinansowanie ceny zakupu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego numer (...) przy ulicy (...) w L., z tym że obecnie jest to kredyt w walucie polskiej, udzielony wnioskodawcy i uczestniczce przez Bank (...) Spółkę Akcyjną w W.. Miesięczna rata z tego tytułu wynosi 260-280 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, że od kilku lat T. K. (1) mieszka z małoletnimi dziećmi w mieszkaniu numer (...) przy ulicy (...) w L., ponieważ Z. K. wyprowadził się. W związku z tym od tego czasu to T. K. (1) ponosiła i ponosi w całości koszty związane z korzystaniem z tego mieszkania, które w szczególności wyniosły:

- 1) w 2012 roku łącznie 6977,56 zł,
- 2) w 2013 roku łącznie 6438,47 zł,
- 3) w 2014 roku łącznie 6109,35 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 14 maja 2012 roku Z. K. otrzymał od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. kwotę 2479,54 zł, zwróconą za wymianę okien w mieszkaniu przy ulicy (...) w L.. Z kwoty tej nie rozliczył się z T. K. (1), uznając, że nie ma takiej potrzeby, ponieważ korzysta ona z ulgi podatkowej z tytułu wychowywania ich małoletnich dzieci.

Sąd Rejonowy ustalił, że Z. K. jest obecnie osobą samotną. Mieszka teraz w wynajmowanym od osoby trzeciej pomieszczeniu, składającym się z małego pokoju z wydzieloną częścią na łazienkę i miejscem przeznaczonym na kuchnię, w którym jest zlewozmywak i butla gazowa; płaci za nie czynsz miesięczny w wysokości około 160 zł i

dotatkowo opłaty za zużyte media, w tym za energię elektryczną, za pomocą której ogrzewa zajmowane pomieszczenie, w związku z czym w okresie grzewczym wydatkuje na ten cel nawet 600 zł miesięcznie. Nie ma innego majątku niż wspólny z jego byłą żoną T. K. (1). Wnioskodawca uzyskuje stały dochód z tytułu wykonywanej pracy zawodowej w kwocie około 1100 zł miesięcznie, z którego przeznacza kwotę 800 zł miesięcznie na pokrycie swoich zobowiązań alimentacyjnych wobec jego i T. K. (1) dwójki małoletnich dzieci. Wnioskodawca uzyskuje dodatkowe dochody, prowadząc zajęcia karate, w związku z czym jednak ma wydatki, ponieważ musi dojeżdżać na miejsca zajęć, to jest do podlubelskich miejscowości – J., K. i K.. Z powodu tych szczupłych dochodów pożyczka od znajomych i członków jego rodziny pieniądze na codzienną egzystencję i z tej przyczyny ma wobec nich długi o łącznej wysokości około 20000 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, że T. K. (1) jest również osobą samotną. Mieszka z małoletnimi dziećmi w mieszkaniu przy ulicy (...) w L.. Uzyskuje stałe dochody z tytułu pracy zarobkowej w wysokości ponad 1600 zł miesięcznie. Nie ma innych dochodów. Nie ma również innego majątku niż wspólny.

Sąd Rejonowy wskazał dowody, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych, oraz przedstawił stanowisko w zakresie oceny przeprowadzonych dowodów.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 46 k.r.o., 43 § 1 k.r.o., art. 567 § 3 k.p.c., art. 688 k.p.c., art. 684 k.p.c., art. 31 k.r.o. i art. 33 k.r.o.

Sąd wskazał, że wnioskodawca i uczestniczka zgłosili w zasadzie zgodny wniosek w zakresie podziału ich wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, to jest wnieśli o przyznanie uczestniczce tego prawa, a także w przeważającej mierze co do ruchomości, w tym prawa własności samochodu osobowego, z wyłączeniem spornych ruchomości – narożnika, stołu rozkładanego i wysokiej szafki na książki.

Sąd Rejonowy wskazał, że w zakresie zgodnego wniosku w przedmiocie podziału Sąd orzekł zgodnie z tym wnioskiem.

Sąd Rejonowy uznał, że w związku z tym, iż sporne ruchomości (narożnik, stół rozkładany i wysoka szafka na książki) stanowią wyposażenie lokalu mieszkalnego, do którego prawo zostało przyznane w całości uczestniczce, która posiadała i nadal posiada to mieszkanie wraz z jego wyposażeniem, słuszne jest przyznanie uczestniczce prawa własności tych ruchomości.

Sąd Rejonowy uznał, że nie może być uwzględniony wniosek wnioskodawcy o uwzględnienie przy określeniu wartości nieruchomości, oszacowanej przez biegłego, wartości niespłaconej części zobowiązania kredytowego wynikającego ze wskazanej w ustaleniach umowy kredytu hipotecznego, gdyż co do zasady przedmiotem podziału majątku wspólnego są wyłącznie aktywa, a więc prawa wchodzące w skład majątku wspólnego. Natomiast podział taki nie obejmuje pasywów, czyli wspólnych długów. Takich długów nie można rozliczać w postępowaniu o podział majątku wspólnego, ponieważ nawet w wypadku dokonania takiego podziału dług nadal utrzymywałby się wobec wierzyciela. Wierzyciel nadal miałby prawo żądania zaspokojenia swojej wierzytelności przez oboje dłużników.

Sąd Rejonowy wskazał, że tylko w sytuacji, gdy wspólny dług, wspólny również w znaczeniu zaciągnięcia go w związku z nabyciem składnika majątkowego do majątku wspólnego, powstał w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej i został w całości lub w części spłacony przez jednego z (byłych) małżonków w okresie od ustania łączącej ich wspólności majątkowej małżeńskiej do chwili podziału tego majątku, spłacona należność przestaje w istocie stanowić dług i powstaje na rzecz tej osoby roszczenie o zwrot nakładów, podlegające rozliczeniu na podstawie przepisów 45 § 1 k.r. i o. i art. 567 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy wskazał, że w następstwie podziału wnioskodawca otrzymuje składniki majątku wspólnego o łącznej wartości 11860 zł, a uczestniczka o łącznej wartości 249980 zł. Wartość całego majątku wspólnego, to jest wszystkich jego składników, wynosi 261840 zł. W związku z tym od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy podlega zasądzeniu dopłata kwocie 119060 zł, „wynikająca z działania matematycznego 261.840 zł (wartość całego majątku wspólnego) x 1/2 (udział wnioskodawcy w majątku wspólnym) = 130.920 zł – 11.860 zł (wartość przyznanych wnioskodawcy składników majątku wspólnego) – zgodnie z treścią art. 212 § 1 zdanie pierwsze k.c.”.

Sąd Rejonowy wskazał, że na podstawie art. 212 § 3 k.c. zapłata wskazanej wyżej spłaty została odroczone tylko do upływu miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia, gdyż postępowanie w niniejszej sprawie trwało dość długo, a uczestniczka, wobec stałego zajmowania przedmiotowego wspólnego mieszkania i braku wniosku wnioskodawcy o przyznanie prawa do niego na jego rzecz oraz sporu z wnioskodawcą, powinna liczyć się z koniecznością spłacenia go z wartości tego mieszkania, która jest, w porównaniu do pozostałych przedmiotowych składników majątkowych, bardzo znaczna. Jednocześnie wnioskodawca jest w bardzo trudnej sytuacji materialnej i niewątpliwie liczy na otrzymanie środków pieniężnych w celu chociażby częściowego jej poprawienia.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 45 § 1 k.r.o. oraz art. 567 § 1 k.p.c. i wskazał, że z ustaleń faktycznych jednoznacznie wynika, iż z majątku osobistego uczestniczki, to jest z otrzymanych przez nią od jej rodziców, a później jej matki, darowizn pieniężnych pokryty został w części (w zakresie kwoty 10000 zł) wkład budowlany (19932 zł) związany ze wspólnym wnioskodawcy i uczestniczki spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w L., sprzedanym przez nich osobom trzecim za kwotę 64000 zł, a następnie w 2001 roku zapłacona kwota 10000 zł, stanowiąca część ceny sprzedaży wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w L., wynoszącej 105000 zł. Aktualna wartość spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w L. wynosi 246700 zł.

Sąd Rejonowy wskazał, że skoro część ceny sprzedaży wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w L. została pokryta pieniędzmi uzyskanymi przez wnioskodawcę i uczestniczkę ze sprzedaży wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w L. (64000 zł), realny nakład/wydatek z majątku osobistego uczestniczki na ich wspólne prawo do mieszkania przy ulicy (...) w L. wynosił łącznie 40% jego wartości, z której 30,48% to kwota pochodząca z jej pierwszej darowizny od rodziców (w 1997 roku), a 9,52% z darowizny jej matki w 2001 roku.

Sąd Rejonowy wskazał, że 40% z kwoty 246700 zł to kwota 98680 zł i ta ostatnia kwota podlega zasądzeniu od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki z tytułu zwrotu nakładów.

Sąd Rejonowy wskazał, że w pozostałej części roszczenia powódki, w tym z tytułu nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny w postaci ruchomości, podlegają oddaleniu jako nieudowodnione. W szczególności brak jest dowodów na to, że uczestniczka przeznaczyła w całości otrzymaną przez nią od swoich rodziców kwotę 20000 zł na pokrycie wydatku na wkład budowlany dotyczący spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w L., skoro z dowodów ewidentnie wynika, że znaczna część tego wkładu została pokryta z innych, wskazanych wcześniej środków, w szczególności z likwidacji książeczki mieszkaniowej. Oczywiście nie można wykluczyć, że pozostała część przedmiotowych środków pieniężnych została przeznaczona na powiększenie majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki, ale nie ma żadnych dowodów, chociażby pośrednio wskazujących na to, że tak rzeczywiście było, a jeśli było, to w jaki sposób nastąpiło to powiększenie tego majątku, to jest, na jakie składniki majątku wspólnego zostały one przeznaczone, w jakich proporcjach i z jakim skutkiem.

Sąd Rejonowy wskazał, że wnioskodawca w połowie maja 2012 roku, a zatem po ustaniu łączącej go z uczestniczką małżeńskiej wspólności majątkowej, otrzymał od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. kwotę 2479,54 zł z tytułu ekwiwalentu za wymianę okien w lokalu mieszkalnym przy ulicy (...) w L.. Skoro jest niewątpliwie pewne, że środki pieniężne wyłożone na wskazaną wymianę okien pochodziły z majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki, jest ona uprawniona do żądania od wnioskodawcy zwrotu połowy tej kwoty (1239,77 zł), jako połowy korzyści z ich majątku wspólnego.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 207 k.c. i wskazał, że ten przepis ma zastosowanie w rozpoznawanej sprawie do oceny zasadności żądania uczestniczki w zakresie dokonanych przez nią wydatków na przedmiotowe mieszkanie (zapłata tak zwanego czynszu spółdzielczego). Zgłoszone przez uczestniczkę roszczenie dotyczy okresu, gdy uczestniczka i wnioskodawca nie byli już małżonkami, to znaczy takiego okresu, gdy już nie było w ich sferze prawnej trzech mas majątkowych (dorobkowy i dwa odrębne), lecz współwłasność, o której mowa w przepisach art. 195 k.c. i następnych w związku z art. 1035 k.c. i w związku z art. 46 k.r.o. Uczestniczka od podanej w tych ustaleniach daty

korzysta ze wskazanego lokalu mieszkalnego z wyłączeniem uczestnika i ponosi związane z tym korzystaniem wydatki/ciężary. Uczestniczka udowodniła wysokość tych wydatków, ponieważ złożyła potwierdzenia zapłaty składających się na te wydatki kwot na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L., ale ta okoliczność nie pozwala na uznanie przedmiotowego roszczenia za usprawiedliwione. Nie ma bowiem, w świetle przedstawionego przez uczestniczkę materiału dowodowego, żadnych podstaw do stwierdzenia w sposób jednoznaczny lub chociażby przybliżony, jakie konkretnie składniki tak zwanego czynszu spółdzielczego musiałyby być zapłacone przez uprawnionego z tytułu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, niezależnie od korzystania przez oznaczoną osobę z tego lokalu dla celów bytowych, czy jakichkolwiek innych, w szczególności z tytułu funduszu remontowego, szeroko rozumianego zarządu w zakresie części wspólnych budynku, czy też całej nieruchomości, a tylko tego rodzaju wydatku mogą być rozliczane w postępowaniu w sprawie jak niniejsza, to jest gdy tylko jeden ze współuprawnionych z tytułu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego mieszka w nim i w związku z tym ponosi koszty z tym związane. Uczestniczka nie udowodniła w żaden sposób, jakie konkretnie składniki czynszu spółdzielczego opłacała i w związku z tym przedmiotowe roszczenie (żądanie) podlega w całości oddaleniu.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach postępowania Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 520 § 1 k.p.c., a jako podstawę prawną rozstrzygnięcia w przedmiocie nieuiszczonych kosztów sądowych przepis art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

*

Od postanowienia z dnia 6 maja 2016 roku apelacje wnieśli Z. K. i T. K. (1), reprezentowani przez pełnomocników.

÷

Z. K. wskazał, że „zaskarża powyższe postanowienie w części, tj. w zakresie w jakim Sąd I instancji (...) zasądził od Z. K. na rzecz T. K. (1) kwotę 98.680 zł z tytułu zwrotu nakładów z majątku osobistego uczestniczki na majątek wspólny stron (pkt III ppkt 1 zaskarżonego postanowienia)”.

Wnioskodawca zarzucił:

„1) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art 233 kpc poprzez błędną i wewnętrznie sprzeczną ocenę materiału dowodowego – zeznań uczestniczki, a także zeznań świadków zwłaszcza S. B. i R. B. i w konsekwencji ustalenia, że darowizna środków pieniężnych w kwocie 20.000 zł w roku 1997, a następnie kwoty 10.000 zł w roku 2001 dokonana przez rodziców uczestniczki T. K. (1), a wyżej wymienionych świadków została dokonana na rzecz majątku osobistego uczestniczki, w sytuacji gdy zeznania wnioskodawcy, a przede wszystkim dokumenty zebrane w toku postępowania dowodowego świadczą o tym, że przekazana przez rodziców kwota pieniędzy darowana było uczestnikom postępowania do ich majątku wspólnego, a co w konsekwencji spowodowało uwzględnienie wniosku uczestniczki o rozliczenie wskazanych darowizn jako jej nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny;

2) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art 6 kpc w zw z art 232 kpc poprzez uznanie, że uczestniczka postępowania udowodniła, że darowizny przekazane przez jej rodziców S. i R. B. zostały w całości lub w części przeznaczone na cele mieszkaniowe uczestników, a w konsekwencji na majątek wspólny uczestników;

3) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art 45 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w niniejszej sprawie uczestniczka postępowania dokonała nakładów na majątek wspólny stron z majątku osobistego”.

Z. K. wniósł o „zmianę zaskarżonego postanowienia w części zaskarżonej poprzez:

a) oddalenie w całości roszczeń uczestniczki postępowania T. K. (1) o zwrot wartości nakładów poniesionych przez uczestniczkę na majątek wspólny;

(...)

b) w przypadku zaistnienia przesłanek wskazanych w art 520 § 3 kpc zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych;

c) zwolnienie skarżącego/wnioskodawcy od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji w całości” (k. 339-342).

÷

T. K. (1) wskazała, że zaskarża postanowienie z dnia 6 maja 2016 roku częściowo, to jest w punkcie II oraz w pkt III podpunkt 3.

Uczestniczka zarzuciła:

„1) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 233 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę dowodów w kontekście uwzględnienia nakładów uczestniczki z majątku osobistego na majątek wspólny dokonaną z darowizny od rodziców uczynionej w maju 1997 roku jedynie w kwocie 10.000 zł, mimo że materiał dowodowy zebrany w sprawie wskazuje, że kwota tych wydatków wynosi 20.000 zł;

- art. 567 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie ustalenia, że uczestniczka postępowania poniosła stałe elementy opłat czynszowych, niezwiązane z faktycznym korzystaniem z mieszkania, lecz służące utrzymaniu mieszkania w stanie zdatnym do normalnego korzystania, poniesione po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, pomimo że Sąd dopuścił dowody, które obrazują skalę tych kosztów;

- art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób wybiórczy oraz uznanie, iż część wkładu budowlanego związanego z nabyciem spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w L. przy ulicy (...) została pokryta przez uczestniczkę zaledwie w zakresie kwoty 10.000 zł w ramach darowizny od rodziców i realny nakład/wydatek z majątku osobistego uczestniczki na ich wspólne prawo do mieszkania w L. przy ulicy (...) wynosił łącznie 40% jego wartości, z której 30,48% to kwota pochodząca z jej pierwszej darowizny od rodziców (w 1997 roku), a 9,52% z darowizny od jej matki uczynionej w 2001 roku, podczas gdy mieszkanie przy ulicy (...) w L., a następnie przy ulicy (...) w L. zostało w całości zakupione za środki pochodzące z majątku osobistego T. K. (1) w ramach darowizn uczynionych jej przez rodziców i wyłącznie na jej rzecz w wysokości 20.000 zł w 1997 roku oraz 10.000 zł w 2001 roku”.

Uczestniczka wniosła o „dopuszczenie dowodu z dokumentów w postaci trzech zawiadomień ze Spółdzielni Mieszkaniowej (...) stwierdzających wysokość opłat za używanie lokalu położonego w L. przy ul. (...)”, wskazując, że „potrzeba powołania tych dowodów powstała później, w związku z treścią uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie zapadłego w niniejszej sprawie”.

Uczestniczka wniosła również o:

„1. zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt II orzeczenia poprzez oddalenie wniosku wnioskodawcy o zasądzenie na jego rzecz od uczestnika dopłaty i ustalenie, iż T. K. (1) dokonała nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 173.849,49 zł oraz rozliczenie tych nakładów;

2. zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt III ppkt 3 orzeczenia poprzez zasądzenie od wnioskodawcy Z. K. na rzecz uczestniczki postępowania T. K. (1) tytułem zwrotu nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny – 75.541,99 zł, zwrotu połowy pobranych korzyści z majątku wspólnego – 5.930 zł oraz wydatków związanych ze wspólnym prawem do lokalu mieszkalnego (utrzymanie mieszkania) – 9.762,69 zł;

3. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję;

ewentualnie

4. uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, wraz z rozstrzygnięciem o kosztach instancji odwoławczej;

5. zwolnienie uczestnika od opłaty od apelacji w całości” (k. 351-354).

÷

W odpowiedzi na apelację wnioskodawcy T. K. (1), reprezentowana przez pełnomocnika, wniosła o oddalenie w całości apelacji wnioskodawcy i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 374-378).

W odpowiedzi na apelację uczestniczki Z. K., reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o oddalenie w całości apelacji uczestniczki i zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 380-382).

÷

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik wnioskodawcy i pełnomocnik uczestniczki podtrzymali swoje stanowiska (k. 388v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja Z. K. jest częściowo uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie doszło do naruszenia prawa materialnego przez Sąd Rejonowy, które polegało na niewłaściwym zastosowaniu przepisu art. 45 § 1 zd. 2 k.r.o. w ustalonym prawidłowo stanie faktycznym w zakresie wyznaczonym przez treść tego przepisu i zasądzeniu na rzecz T. K. (1) roszczenia z tytułu nakładów w niewłaściwej wysokości. Pomimo braku takiego zarzutu w apelacji wnioskodawcy Sąd Okręgowy, jako sąd odwoławczy, w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę naruszenie prawa materialnego przez Sąd pierwszej instancji, nawet bez powołania się na nie stron2.

Wprawdzie w apelacji wnioskodawcy został zawarty zarzut naruszenia przepisu art. 45 § 1 k.r.o., jednak w takiej postaci, w jakiej zarzut ten został sformułowany, jest on oczywiście bezzasadny.

Z przepisu art. 45 § 1 zd. 2 k.r.o. wynika, że każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny.

Prawidłowe są ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji co do rodzaju i zakresu nakładów z majątku osobistego T. K. (1) na majątek wspólny uczestniczki i Z. K.. Prawidłowe jest również ustalenie tego Sądu co do aktualnej wartości tych nakładów, a więc wartości uwzględniającej zmianę siły nabywczej pieniądza od chwili poniesienia tych nakładów do chwili obecnej.

Nieprawidłowe jest wprawdzie ustalenie Sądu pierwszej instancji, że w 1997 roku rodzice uczestniczki dokonali na jej rzecz darowizny w kwocie 20000 zł, gdyż z zebranych w sprawie dowodów wynika, że była to co najwyżej kwota 10000 zł, jednak ten błąd w ustaleniach nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyż Sąd Rejonowy prawidłowo

przyjął, że na wkład budowlany związany ze spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. z darowizny od rodziców uczestniczki przeznaczona została kwota 10000 zł.

Przydzielenie T. K. (1) i Z. K. spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. wiązało się z koniecznością uiszczenia pełnego wkładu budowlanego, który wynosił 19932 zł. Z zaświadczenia z dnia 10 października 2012 roku, wystawionego przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową (k. 202), jak również z odpisów dokumentów zawartych w aktach członkowskich Z. K., przesłanych do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie przez tę Spółdzielnię (k. 222-235), wynika, że kwota 19932 zł stanowiła pełny wkład budowlany przypadający na wskazane spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego. Ze wskazanych dokumentów nie wynika w szczególności, aby po uzyskaniu przydziału Z. K. i T. K. (1) mieli obowiązek uiszczania jakichkolwiek należności na poczet wkładu budowlanego, w szczególności z tytułu spłaty kredytu, który byłby zaciągnięty przez Spółdzielnię na budowę lokalu, a jego spłata następowałaby w postaci tak zwanego normatywu.

W związku z powyższym, skoro z majątku osobistego (wówczas odrębnego) T. K. (1) na zapłatę wkładu budowlanego przeznaczona została kwota 10000 zł, stanowiąca 0,5017 wkładu budowlanego ($10000 \text{ zł} : 19932 \text{ zł} = 0,5017$), to nakład uczestniczki na nabycie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. wynosił 0,5017 wartości tego prawa.

Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. zostało sprzedane przez wnioskodawcę i uczestniczkę w dniu 26 września 2001 roku za kwotę 64000 zł. W tym dniu zawarta została umowa sprzedaży tego prawa (k. 39-42), w wykonaniu umowy przedwstępnej z dnia 29 sierpnia 2001 roku (k. 33-36).

Z treści umowy sprzedaży z dnia 26 września 2001 roku wynika, że przed zawarciem umowy sprzedaży sprzedający (małżonkowie K.) otrzymali część ceny w łącznej kwocie 29000 zł, a zapłata pozostałej części ceny miała nastąpić w dniu 27 września 2001 roku ze środków uzyskanych przez kupujących z kredytu bankowego (k. 40v).

W dniu 26 września 2001 roku wartość nakładu T. K. (1) z majątku osobistego na majątek wspólny w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. wynosiła 32108,80 zł.

$$64000 \text{ zł} \cdot 0,5017 = 32108,80 \text{ zł}$$

W dniu 29 września 2001 roku T. K. (1) i Z. K. zawarli z R. Ś. i L. Ś. umowę sprzedaży, na podstawie której kupili spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. za cenę 105000 zł. Z umowy wynika, że część ceny w łącznej kwocie 70000 zł została zapłacona przed zawarciem umowy sprzedaży, natomiast kwota 35000 zł miała zostać zapłacona w dniu 29 września 2001 roku, po zawarciu umowy, ze środków uzyskanych przez małżonków K. z kredytu bankowego udzielonego przez (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną w W. I Oddział w L. (k. 43-47v).

Zestawienie dat i treści umów przedwstępnych i umów sprzedaży, które dotyczyły spółdzielczych własnościowych praw do lokali mieszkalnych przy ul. (...) w L. i przy ul. (...) w L. wskazuje, że umowy te były ze sobą funkcjonalnie powiązane, w takim znaczeniu, że Z. K. i T. K. (1) sprzedali spółdzielcze własnościowe prawo do pierwszego lokalu w tym celu, aby kupić spółdzielcze własnościowe prawo do drugiego lokalu, który był lokalem prawie dwukrotnie większym od pierwszego, a także w tym celu, aby środki pochodzące ze sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. przeznaczyć w przeważającej części na zakup spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L..

Zwrócić należy jednak uwagę, że w dniu 29 sierpnia 2001 roku małżonkowie K. otrzymali przy zawarciu umowy przedwstępnej kwotę 16000 zł tytułem zadatku, podlegającego zaliczeniu na poczet ceny w razie zawarcia przyrzeczonej umowy sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. (k. 35). Trzy dni później, to jest w dniu 1 września 2001 roku, małżonkowie K. zapłacili L. Ś. i R. Ś. kwotę 25000 zł tytułem zadatku, podlegającego zaliczeniu na poczet ceny w razie zawarcia przyrzeczonej umowy sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L..

W związku z powyższym można uznać za wiarygodne twierdzenia T. K. (1), że na nabycie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. przeznaczona została dodatkowa kwota 10000 zł, darowana uczestniczce przez jej matkę w 2001 roku.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, można uznać, że środki pochodzące z majątku osobistego uczestniczki, które zostały przeznaczone na zakup spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L., stanowiły wartościowo około 0,40 części ceny zakupu.

$$(32108,80 \text{ zł} + 10000 \text{ zł}) : 105000 \text{ zł} = 0,40103619 \approx 0,40$$

Aktualna wartość rynkowa spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L., które w wyniku podziału przyznane zostało uczestniczce, wynosi 246700 zł. Poczynione przez uczestniczkę nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny spowodowały, że wartość tego majątku jest powiększona o wartość nakładów, a mianowicie o kwotę 98680 zł.

$$246700 \text{ zł} \cdot 0,40 = 98680 \text{ zł}$$

W związku z tym, że wartość majątku wspólnego podlegającego podziałowi powiększona jest o wartość nakładów T. K. (1), a więc o kwotę 98680 zł, to o połowę tej kwoty, czyli o 49340 zł, powiększona jest wartość udziału uczestniczki w majątku wspólnym podlegającym podziałowi. Połowę wartości poniesionych przez siebie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny T. K. (1) otrzymała już zatem w wyniku podziału majątku wspólnego.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił wartość majątku wspólnego podlegającego podziałowi (261840 zł), wartość udziałów wnioskodawczyni i uczestnika w majątku wspólnym podlegającym podziałowi (po 130920 zł), wartość składników majątku wspólnego przyznanych wnioskodawcy (11860 zł), oraz wartość składników majątku wspólnego przyznanych uczestniczce (249980 zł).

Konsekwencją powyższych ustaleń jest konieczność uiszczenia przez uczestniczkę na rzecz wnioskodawcy dopłaty w kwocie 119060 zł.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił wysokość dopłaty należnej Z. K., jednak błędnie przedstawił w uzasadnieniu postanowienia zapis równania matematycznego, które miałyby obrazować sposób takiego obliczenia. Sąd Rejonowy wskazał bowiem, że dopłata wynika „z działania matematycznego 261.840 zł (wartość całego majątku wspólnego) x 1/2 (udział wnioskodawcy w majątku wspólnym) = 130.920 zł – 11.860 zł (wartość przyznanych wnioskodawcy składników majątku wspólnego) – zgodnie z treścią art. 212 § 1 zdanie pierwsze k.c.” (strona 38 uzasadnienia postanowienia).

Z powyższego sformułowania wynika, że równanie miałyby mieć następującą postać:

$$261840 \text{ zł} \cdot 0,5 = 130920 \text{ zł} - 11860 \text{ zł}$$

Wskazany wyżej zapis nie stanowi jednak równania, lecz nierówność, gdyż liczby znajdujące się po obu stronach równania, a stanowiące wynik wskazanych tam działań matematycznych, nie są równe.

$$130920 \text{ zł} \neq 119060 \text{ zł}$$

$$130920 \text{ zł} \neq 119060 \text{ zł}$$

Prawidłowy zapis równania przedstawiającego wynik obliczenia wysokości dopłaty należnej wnioskodawcy przedstawia się następująco:

$$(261840 \text{ zł} \cdot 0,5) - 11860 \text{ zł} = 119060 \text{ zł}$$

Wynik iloczynu 261840 zł i 0,5 określa wartość udziału wnioskodawcy w majątku wspólnym podlegającym podziałowi, a kwota 11860 zł stanowi sumę wartości składników tego majątku przyznanych wnioskodawcy w wyniku podziału.

Skoro połowę wartości nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny T. K. (1) otrzymała w wyniku podziału majątku wspólnego, gdyż o wartość tej połowy powiększona była wartość udziału uczestniczki w majątku wspólnym, to zasądzeniu od wnioskodawcy tytułem zwrotu nakładów podlegać mogła jedynie kwota stanowiąca wartość drugiej połowy tych nakładów, a nie wartość całych nakładów. Sąd Rejonowy zasądził natomiast na rzecz uczestniczki kwotę zawyżoną o wartość drugiej połowy nakładów, czyli o kwotę 49340 zł.

W związku z powyższym, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy postanowił zmienić częściowo zaskarżone postanowienie w punkcie III 1) w ten sposób, że zasądzoną od Z. K. na rzecz T. K. (1) kwotę 98680 zł z tytułu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny obniżyć do kwoty 49340 zł i oddalić żądanie T. K. (1) o zwrot nakładów w zakresie pozostałej kwoty 49340 zł z tytułu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny.

Pod względem ekonomicznym do takiego samego wyniku rozliczeń pomiędzy wnioskodawcą i uczestnikiem prowadziłaby sytuacja, gdyby przy zachowaniu tego samego sposobu podziału majątku wspólnego, jaki został zastosowany przez Sąd Rejonowy, Sąd ten przyjął za podstawę obliczeń wartość majątku wspólnego pomniejszoną o wartość nakładów T. K. (1). W tym wypadku zwrot nakładów na rzecz uczestniczki nastąpiłby w całości „w naturze”, gdyż otrzymałaby ona składniki majątkowe przewyższające wartość jej udziału w majątku wspólnym podlegającym podziałowi o kwotę stanowiącą wartość nakładów.

Gdyby zatem przyjąć, że rzeczywista wartość spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. wynosi 148020 zł, to wartość całego majątku wspólnego podlegającego podziałowi wynosiłaby 163160 zł. Udziały wnioskodawcy i uczestniczki w majątku wspólnym podlegającym podziałowi wynosiłyby wówczas po 81580 zł.

$$163160 \text{ zł} : 2 = 81580 \text{ zł}$$

W związku z tym, że wnioskodawcy przyznane zostały składniki majątku wspólnego o wartości 11860 zł, wnioskodawca byłby uprawniony do otrzymania dopłaty w kwocie 69720 zł.

$$81580 \text{ zł} - 11860 \text{ zł} = 69720 \text{ zł}$$

Przy przedstawionym wyżej sposobie rozliczenia nakładów uczestniczki dopłata należna wnioskodawcy byłaby niższa o 49340 zł od zasądzonej w postanowieniu z dnia 6 maja 2016 roku (119060 zł), jednak na rzecz uczestniczki nie zostałaby zasądzona jakakolwiek kwota tytułem zwrotu nakładów, gdyż równowartość tych nakładów uczestniczka otrzymałaby „w naturze” poprzez przyznanie jej składników majątkowych przekraczających o kwotę 98680 zł wartość jej udziału w majątku podlegającym podziałowi.

Przedstawiony przez Sąd Rejonowy sposób ustalenia wartości majątku wspólnego podlegającego podziałowi oraz wartości udziałów osób uczestniczących w podziale tego majątku jest poprawny z punktu widzenia zasad określonych w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, Kodeksie cywilnym i Kodeksie postępowania cywilnego, właściwych (w odniesieniu do Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego) nie tylko dla postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, ale także dla postępowania o zniesienie współwłasności rzeczy i postępowania o dział spadku.

W każdym z tych postępowań określenie wartości rzeczy lub masy majątkowej podlegającej podziałowi (A) jest uregulowane odrębnie od zagadnienia orzekania o zwrocie nakładów na rzecz lub na masę majątkową podlegającą podziałowi (B), i to zarówno w aspekcie materialnoprawnym (1), jak i proceduralnym (2).

Zniesienie współwłasności rzeczy:

A.

1) art. 210 § 1 k.c.,

art. 623 k.p.c. 4

2) art. 618 k.p.c. – art. 619 k.p.c.

B.

1) art. 207 k.c.

2) art. 618 k.p.c.

Dział spadku:

A.

1) a) art. 210 § 1 k.c. w zw. z art. 1035 k.c.,

b) art. 623 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c.

2) a) art. 684 k.p.c.,

b) art. 618 k.p.c. – 619 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c.

B.

1) art. 207 k.c. w zw. z art. 1035 k.c.

2) a) art. 686 k.p.c.,

b) art. 618 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c.

Podział majątku wspólnego:

A.

1) a) art. 210 § 1 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. i w zw. z art. 46 k.r.o.

b) art. 623 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i w zw. z art. 567 § 3 k.p.c.

2) a) art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c.,

b) art. 618 k.p.c. – art. 619 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c.

B.

1) art. 45 k.r.o.

2) art. 567 § 1 k.r.o.

Z powołanych przepisów wynika, że zagadnienie ustalenia wartości rzeczy lub masy majątkowej ulegającej podziałowi oraz zagadnienie orzekania o zwrocie nakładów na rzecz lub na masę majątkową podlegającą podziałowi uregulowane są odrębnie, zarówno na płaszczyźnie materialnoprawnej, jak i proceduralnej.

Z powołanych przepisów wynika również ogólny wniosek, że w wypadku, w którym dokonane zostały podlegające rozliczeniu nakłady (lub wydatki) zwiększające wartość rzeczy lub masy majątkowej podlegającej podziałowi, to nakłady te (lub wydatki) podlegają rozliczeniu adekwatnie do udziału osoby dokonującej nakładu (lub wydatku) na rzecz wspólną lub masę majątkową podlegającą podziałowi.

*

W pozostałej części apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że rodzice T. K. (1) dokonywali na jej rzecz darowizn pieniędzy. Z tych darowizn dwie kwoty po 10000 zł przeznaczone zostały odpowiednio:

a) w 1997 roku na zapłatę części wkładu budowlanego związanego ze spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L.,

b) w 2001 roku na zapłatę części ceny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L..

Sam wnioskodawca przyznał w swoich wyjaśnieniach, że uczestniczka dostała od swoich rodziców pieniądze na „połowę wartości mieszkania przy ul. (...) w L.” (k. 186v).

Składając zeznania Z. K. również przyznał, że uczestniczka dostała od swoich rodziców kwotę 10000 zł na zapłatę części wkładu budowlanego związanego ze spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. (k. 296).

Nie jest natomiast prawidłowe ustalenie Sądu pierwszej instancji, że przedmiotem darowizny na rzecz T. K. (1) od rodziców w 1997 roku była kwota 20000 zł.

Z zaświadczenia z dnia 14 sierpnia 2012 roku, wystawionego przez Bank (...) Spółkę Akcyjną I Oddział w K., do którego odwołuje się uczestniczka, wynika, że w dniu 5 marca 1997 roku J. B. wypłacił kwotę 3579,54 zł w związku z likwidacją lokaty oszczędnościowej założonej w dniu 20 lutego 1995 roku, a w dniu 28 czerwca 1997 roku J. B. wypłacił kwotę 2749,24 zł w związku z likwidacją lokaty oszczędnościowej założonej w dniu 30 sierpnia 1995 roku (k. 32). Suma wypłaconych kwot wynosi 6328,78 zł.

Pozostałe lokaty, które były założone przed 1997 rokiem, zostały zlikwidowane dopiero w dniach 24 sierpnia 1999 roku i 19 stycznia 2001 roku, a więc w czasie, kiedy kwota potrzebna do pokrycia wkładu budowlanego związanego ze spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w L. była już w całości zapłacona.

Z wypłaconych lokat bankowych rodzice uczestniczki dysponowali w 1997 roku jedynie kwotą 6328,78 zł. Pozostałą kwotę rodzice uczestniczki mogli posiadać co najwyżej w gotówce.

Z twierdzeń wnioskodawcy konsekwentnie wynikało, że przedmiotem darowizny w 1997 roku były pieniądze wystarczające jedynie na pokrycie około połowy wkładu budowlanego. Biorąc pod uwagę powyższe dowody, a także zaświadczenie z dnia 10 października 2012 roku, wystawione przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową w L., należy uznać, że w zeznaniach Z. K., które składał na rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie postanowienia działowego, zawarta jest pomyłka co do wysokości kwoty darowizny. Wnioskodawca zeznał, że „wiedział o pieniądzach danych przez rodziców uczestniczki na zakup pierwszego mieszkania i była cały czas mowa, że to jest 20000 zł, a czy to były stare pieniądze, czy nowe, to wtedy mieszkania takiej wielkości były po 40000 zł”. Z zeznań wnioskodawcy wynika jednoznaczne przekonanie, że darowana kwota wystarczała na pokrycie połowy wkładu budowlanego, natomiast błędnie określa wymaganą wysokość wkładu budowlanego (dwukrotnie wyższą od rzeczywistej), a tym samym błędnie określa wysokość darowizny.

Nie są uzasadnione zarzuty apelacji, że dokonane przez rodziców darowizny uczynione zostały na rzecz obojga małżonków K.. Sam fakt dokonania darowizny na rzecz jednego z małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej nie stanowi podstawy domniemania faktycznego, że przedmiot darowizny wszedł do majątku wspólnego obdarowanego i jego małżonka. Wprost przeciwnie – z przepisu art. 33 pkt 2 k.r.o. wynika domniemanie prawne tej treści, że domniemywa się, iż darczyńca, dokonując darowizny na rzecz jednego z małżonków pozostających w ustawowej wspólności majątkowej, nie postanowił, że przedmiot darowizny wejdzie do majątku wspólnego obdarowanego i jego małżonka. Ciężar dowodu okoliczności przeciwnej spoczywa na osobie, która taką okoliczność podnosi.

÷

Nie jest uzasadniony zarzut naruszenia przepisu art. 45 § 1 k.r.o. w takiej postaci, w jakiej zarzut ten został sformułowany w apelacji wnioskodawcy. Zarówno z treści tego zarzutu, jak i z wcześniejszych zarzutów apelacji wnioskodawcy wynika, że Z. K. kwestionuje w apelacji ustalenia faktyczne, które stanowiły podstawę faktyczną zastosowania przez Sąd Rejonowy przepisu art. 45 § 1 zd. 2 k.r.o., a mianowicie, ustalenia że rodzice T. K. (1) dokonali na jej rzecz darowizn środków pieniężnych, które zostały przeznaczone na nabycie spółdzielczych własnościowych praw do lokali w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej wnioskodawcy i uczestniczki.

Naruszenie prawa materialnego może nastąpić bądź przez jego błędną wykładnię, bądź przez jego niewłaściwe zastosowanie, nie zaś przez błędne ustalenia faktyczne⁵. Zarzut naruszenia prawa materialnego ma rację bytu wówczas, gdy sąd dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, a tylko nie zastosował odpowiednich przepisów prawa materialnego, niewłaściwie je zastosował lub też dokonał błędnej ich wykładni. W takich wypadkach naruszenie prawa materialnego ma charakter pierwotny i może stanowić podstawę zarzutu apelacyjnego.

Jeżeli natomiast sąd pierwszej instancji dokona nieprawidłowych ustaleń faktycznych i stosownie do tych ustaleń zastosuje lub nie określone przepisy prawa materialnego, to naruszenie prawa materialnego ma charakter wtórny, gdyż jest pochodną nieprawidłowych ustaleń faktycznych. W takim przypadku nie następuje naruszenie prawa materialnego w znaczeniu ścisłym, a podnoszenie wówczas takiego zarzutu jest bezprzedmiotowe.

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy w prawidłowo ustalił okoliczności faktyczne w zakresie osoby obdarowanej, jak również przeznaczenia przez uczestniczkę oznaczonych kwot na nabycie spółdzielczych własnościowych praw do lokali.

*

Apelacja T. K. (1) jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nie jest zasadny wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Wprawdzie wniosek ten został zgłoszony jako wniosek ewentualny, ale, jako dalej idący, wymaga omówienia w pierwszej kolejności.

Z przepisów art. 386 § 2 i 4 k.p.c., mających odpowiednie zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym (art. 13 § 2 k.p.c.), wynika, że uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić tylko w razie stwierdzenia nieważności postępowania, w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie postanowienia co do istoty sprawy wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W ocenie Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie nie zachodzi żadna ze wskazanych wyżej podstaw uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji nie jest dotknięte nieważnością. Sąd ten rozpoznał istotę sprawy, a wydanie postanowienia przez

Sąd Okręgowy nie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, ani też nawet uzupełniania, czy powtarzania postępowania dowodowego.

Należy także zwrócić uwagę, że uczestniczka nie przytacza w apelacji zarzutów, których uwzględnienie mogłoby skutkować uchynieniem zaskarżonego postanowienia.

÷

Nie są uzasadnione zarzuty podniesione w apelacji uczestniczki.

Na wstępie należy wskazać, że zarzut sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego ma rację bytu wówczas, gdy zachodzi sprzeczność pomiędzy ustaleniami faktycznymi sądu a dowodami, które sąd ten uznał za wiarygodne. W sytuacji, gdy określony dowód czy dowody nie zostały uznane przez sąd za wiarygodne, a strona lub uczestnik postępowania uważa, że ocena ta nie jest trafna i, że dowody te powinny stanowić podstawę ustaleń faktycznych w danej sprawie, podnoszenie zarzutu sprzeczności ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego jest bezprzedmiotowe, gdyż sprzeczność taka w rzeczywistości nie zachodzi. W takiej sytuacji zarzuty strony lub uczestnika postępowania powinny dotyczyć przebiegu postępowania dowodowego lub oceny dowodów. W przypadku uznania takich zarzutów za zasadne odmienna ocena materiału dowodowego przez sąd drugiej instancji może prowadzić do odmiennych ustaleń faktycznych niż dokonane przez sąd pierwszej instancji. Odmienne ustalenia faktyczne nie są wówczas wynikiem przyjęcia, że zachodziła sprzeczność pomiędzy zebrany materiałem a przeprowadzonymi dowodami, ale są konsekwencją uznania za wiarygodne tych dowodów, które nie stanowiły podstawy ustaleń sądu pierwszej instancji, gdyż zostały uznane przez ten sąd za niewiarygodne lub też nie zostały przyjęte za podstawę ustaleń z innych przyczyn.

Nie można zatem utożsamiać zarzutu sprzeczności ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego z zarzutem nieprawidłowej oceny dowodów.

Sąd Rejonowy dokonał zasadniczo prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Nie była jedynie trafna ocena zeznań powódki i zawnioskowanych przez nią świadków co do wysokości środków pieniężnych darowanych uczestniczce przez jej rodziców w 1997 roku, co zostało wyjaśnione we wcześniejszej części uzasadnienia. Nie ma to jednak istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyż Sąd Rejonowy trafnie ustalił, że na wkład budowlany związany z nabyciem spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) przeznaczona została co najwyżej kwota 10000 zł pochodząca z darowizny.

Nie jest uprawnione odwoływanie się przez uczestniczkę w apelacji do treści zaświadczenia z dnia 10 października 2012 roku. Z zaświadczenia tego nie wynika w ogóle, aby środki na zapłatę wkładu budowlanego pochodziły z darowizny od rodziców uczestniczki. W zaświadczeniu mowa jest jedynie o dwóch tytułach wpłat:

a) ogólnie określonym „wkładzie własnym” i

b) środkach pochodzących z „likwidacji księżeczki mieszkaniowej”.

Sama kwota wkładu budowlanego wskazana w zaświadczeniu oraz w dokumentach zawartych w aktach członkowskich Z. K., prowadzonych przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową w L., jest niższa od kwoty, którą wskazywała uczestniczka jako przedmiot darowizny w 1997 roku. Już tylko to przeczy twierdzeniom uczestniczki, że cała darowana jej kwota została przeznaczona na pokrycie wkładu budowlanego.

Dodatkowo należy wskazać, że twierdzeniom uczestniczki przeczy fakt, że część wkładu budowlanego (5592,08 zł) pokryta została ze środków pochodzących z likwidacji księżeczki mieszkaniowej wnioskodawcy. Z dokumentów zawartych w aktach członkowskich Z. K. wynika przy tym, że warunkiem pozwalającym ubieganie się o likwidację księżeczki mieszkaniowej i przeznaczenie pochodzących stąd środków na pokrycie wkładu budowlanego była zapłata

co najmniej 60% wkładu budowlanego. Taka wpłata została dokonana w dwóch datach – w dniu 10 października 1997 roku (8000 zł) i w dniu 12 października 1997 roku (6000 zł).

Jak już wyżej wyjaśniono, z likwidacji lokat oszczędnościowych rodziców uczestniczki w 1997 roku, na które powołuje się uczestniczka, pochodziło jedynie 6328,78 zł.

÷

Nie jest uzasadniony zarzut naruszenia przepisu art. 567 § 1 k.p.c. Powołany przepis stanowi, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd rozstrzyga także o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym oraz o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi.

Z powołanego przepisu wynika między innymi, że w sprawie o podział majątku wspólnego, która podlega rozpoznaniu w postępowaniu nieprocesowym, sąd orzeka również w kwestii nakładów z majątku osobistego któregośkolwiek z małżonków na majątek wspólny. Z przepisu tego nie wynika jednak, aby we wskazanej kwestii sąd rozpoznający sprawę o podział majątku wspólnego miał obowiązek orzekać z urzędu.

Z przepisu art. 45 § 1 zd. 2 k.r.o. wynika, że każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny.

W związku z powyższym w sprawie o podział majątku wspólnego sąd orzeka w kwestii nakładów z majątku osobistego któregośkolwiek z małżonków na majątek wspólny tylko wówczas, gdy którykolwiek z małżonków wystąpi z takim żądaniem. Stosowne żądanie powinno zostać zgłoszone w piśmie procesowym odpowiadającym wymaganiom pozwu (art. 511 § 1 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 k.p.c.), a więc powinno zawierać dokładne określenie wysokości żądania z tytułu nakładów oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających to żądanie.

Przepisy art. 45 § 1 zd. 2 k.r.o. i art. 567 § 1 k.p.c. nie dotyczą natomiast orzekania o roszczeniach z tytułu wydatków i nakładów na składniki majątku, który był wcześniej objęty wspólnością ustawową małżeńską, jeżeli roszczenia dotyczą wydatków i nakładów, które zostały poniesione po ustaniu tej wspólności. O tego rodzaju roszczeniach sąd może wprawdzie orzekać w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, ale orzeka o nich zawsze wyłącznie na żądanie osoby biorącej udział w postępowaniu, a podstawę materialnoprawną i proceduralną orzekania o takich roszczeniach stanowią odpowiednio przepisy art. 207 k.c. i art. 618 k.p.c. Stosowne żądanie powinno zostać zgłoszone w piśmie procesowym odpowiadającym wymaganiom pozwu (art. 511 § 1 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 k.p.c.), a więc powinno zawierać dokładne określenie wysokości żądania z tytułu nakładów oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających to żądanie.

W rozpoznawanej sprawie T. K. (1) wystąpiła z żądaniem zapłaty przez wnioskodawcę połowy kwot zapłaconych przez z nią na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. tytułem opłat eksploatacyjnych w okresie od stycznia 2012 roku do grudnia 2014 roku.

Zwrócić należy uwagę, że wspólność majątkowa małżeńska T. K. (1) i Z. K. ustała dopiero od dnia 23 stycznia 2012 roku. W odniesieniu do okresu od dnia 1 stycznia 2012 roku do chwili ustania wspólności w dniu 23 stycznia 2012 roku uczestniczka nie podnosi, że wpłata za mieszkanie za ten okres pochodziła ze środków stanowiących jej majątek osobisty. W związku z tym żądanie zapłaty przez wnioskodawcę części należności za ten okres jest nieuzasadnione już co do samej zasady, gdyż przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie przewidują możliwości rozliczenia „nakładów i wydatków z majątku wspólnego na majątek wspólny”.

W odniesieniu do okresu od chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej w dniu 23 stycznia 2012 roku do dnia 31 grudnia 2014 roku możemy mówić jedynie o żądaniu zwrotu wydatków z majątku osobistego uczestniczki na przedmiot majątkowy (spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego), do którego prawo rzeczowe przysługuje w częściach ułamkowych wnioskodawcy i uczestniczce (po 1/2 części).

Bezasadny jest zarzut apelacji, że Sąd Rejonowy zaniechał ustalenia, że uczestniczka poniosła stałe elementy opłat eksploatacyjnych („czynszowych”), niezwiązane z faktycznym korzystaniem z mieszkania, lecz służące utrzymaniu mieszkania w stanie zdatnym do normalnego korzystania, poniesione po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej.

Po pierwsze, należy wskazać, że zgłoszone żądanie nie jest tego rodzaju żądaniem, co do którego Sąd pierwszej instancji miałby obowiązek orzekania z urzędu, co wyjaśniono we wcześniejszej części uzasadnienia. Żądanie to jest typowym żądaniem, które mogłoby być rozpoznawane w procesie, gdyby nie toczyła się sprawa o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej. Z mocy przepisów art. 618 § 2 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. żądanie to może być w takim wypadku rozpoznawane jedynie w sprawie o podział majątku wspólnego. Zgłaszając takie żądanie uczestnik powinien nie tylko dokładnie określić treść i zakres żądania, ale również szczegółowo przytoczyć okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie i okoliczności te udowodnić, chyba że byłyby bezsporne.

W odniesieniu do wskazanego żądania nie można postawić Sądowi rozpoznającemu sprawę zarzutu niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia. W aktualnym stanie prawnym czynienie sądowni pierwszej instancji zarzutu niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozpoznania sprawy należy uznać co do zasady za niedopuszczalne. Przepis art. 3 § 2 zd. 1 k.p.c., który stanowił, że sąd powinien dążyć do wszechstronnego zbadania wszystkich istotnych okoliczności sprawy i do wyjaśnienia rzeczywistej treści stosunków faktycznych i prawnych, został uchylony z dniem 1 lipca 1996 roku na podstawie art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 marca 1996 roku o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 189 ze zm.).

Aktualnie to strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody (art. 3 k.p.c.). Do strony należy również określenie rodzaju, zakresu i podstawy faktycznej żądania lub zarzutu.

Tylko w ściśle określonych przez ustawę kategoriach spraw sądowych, w których na sąd został nałożony obowiązek działania w określonym zakresie z urzędu, możliwe jest postawienie sądowni zarzutu, że sąd ten nie wyjaśnił wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia.

Omawiane żądanie nie należy jednak do tego rodzaju żądań, w zakresie których sąd pierwszej instancji zobowiązany byłby do wyjaśnienia z urzędu rzeczywistej treści podstawy faktycznej zgłoszonego żądania.

Po drugie, należy wskazać, że w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy zobowiązał pełnomocnika uczestniczki do uzupełnienia braków pisma z dnia 24 czerwca 2015 roku, między innymi przez podanie, jakiego konkretnie okresu dotyczy żądanie zasądzenia kwoty 3488,78 zł, a także co składa się na dochodzoną kwotę (k. 204).

W piśmie procesowym z dnia 1 lipca 2015 roku wskazane zostały jedynie kwoty i dat wpłat opłat za mieszkanie w okresie od stycznia 2012 roku do grudnia 2014 roku. Nie istniały natomiast żadne przeszkody, aby w tym piśmie, czy też we wcześniejszych pismach, w których zgłaszane były poszczególne części żądania zwrotu wydatków na utrzymanie mieszkania, uczestniczka wskazała, co obejmują koszty utrzymania mieszkania objęte dokonanymi wpłatami. Dopiero w apelacji przytoczone zostały okoliczności faktyczne w tym zakresie i przedstawione nowe dowody.

Na podstawie art. 381 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy pominął jednak nowe okoliczności i wnioski dowodowe zawarte w apelacji uczestniczki.

Z przepisu art. 381 k.p.c. wynika, że sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później.

Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i (lub) dowody, gdy strona ponosi winę za to, że ich wcześniej nie przytoczyła⁶. Uregulowanie zawarte w art. 381 k.p.c. jest wyrazem dążenia do koncentracji materiału dowodowego przed sądem pierwszej instancji. Strona, która dopuszcza się zaniedbania w zakresie przysługującej jej inicjatywy

dowodowej w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, musi się liczyć z tym, że sąd drugiej instancji jej wniosku dowodowego nie uwzględni⁷.

Przewidziane w art. 381 k.p.c. ograniczenie możliwości wprowadzenia do materiału procesowego „nowych faktów i dowodów” zostało ustanowione nie po to, aby ograniczyć apelację i zawęzić ramy odwoławcze, lecz głównie w celu dyscyplinowania stron przez skłanianie ich do przedstawiania całego znanego im materiału faktycznego i dowodowego już w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji; tym sposobem ustawodawca zapobiega także przewlekłości postępowania⁸.

Przepis art. 381 k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym (art. 13 § 2 k.p.c.).

Nie ulega żadnym wątpliwości, że dokumenty dołączone do apelacji mogły być przedstawione już w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji. To samo dotyczy nowych twierdzeń uczestniczki co do faktów.

Niezależnie od wskazanych wyżej przyczyn oddalenia wniosków dowodowych, wnioski uczestniczki podlegały pominięciu już z przyczyn proceduralnych. Skarżący ma obowiązek, zarówno oparcia apelacji na podstawie nowości, jak i wykazania, że powołanie nowych faktów i (lub) dowodów nie było możliwe albo potrzeba powołania się na nie powstała później. Dociekanie, czy istniały takie przyczyny, nie należy do sądu drugiej instancji⁹.

Strona, zgłaszając wnioski dowodowe w apelacji, powinna zarówno wskazać, jak i wykazać, że wniosków tych nie mogła powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, albo też, że potrzeba powołania się na nie wynikała później¹⁰.

Niezależnie od tego należy stwierdzić, że potrzeba powołania się na nowe fakty i dowody w postępowaniu apelacyjnym musi być uzasadniona okolicznościami o charakterze obiektywnym, nie może wynikać jedynie z samego faktu przegrania sprawy i chęci podważenia dotychczasowych ustaleń faktycznych niekorzystnych dla strony.

Dodatkowo w rozpoznawanej sprawie należy zwrócić uwagę na okoliczność, że uczestnik nie wyprowadził się ze wspólnego mieszkania zaraz po ustaniu wspólności majątkowej, lecz dopiero w styczniu 2013 roku (w połowie stycznia lub pod koniec stycznia). Wynika to z twierdzeń wnioskodawcy i uczestniczki (k. 62, 297, 299). Z twierdzeń wnioskodawcy i uczestniczki wynika, że dopiero od chwili wyprowadzenia się wnioskodawcy z mieszkania przy ul (...) w L. uczestniczka ponosi samodzielnie koszty utrzymania mieszkania (k. 297, 299). Żądanie uczestniczki zwrotu części kosztów utrzymania mieszkania poniesionych w 2012 roku było więc już co do zasady nieuzasadnione, skoro w tym czasie koszty te były ponoszone wspólnie, a jedynie wpłaty dokonywane były za pokwitowaniem na rzecz T. K. (1).

*

Na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy postanowił stwierdzić, że wnioskodawca i uczestniczka ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie. Pomimo częściowego uwzględnienia apelacji wnioskodawcy, zakres obu oddalonych apelacji jest tego rodzaju, że nie można jednoznacznie przyjąć, aby stanowisko wnioskodawcy lub uczestniczki zostało uwzględnione w drugiej instancji w zdecydowanej części.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał, że nie zachodzą podstawy do tego, aby zasądzać zwrot kosztów postępowania odwoławczego od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki i odwrotnie.

*

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 102 k.p.c. Sąd Okręgowy postanowił przejąć na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone opłaty od apelacji w łącznej kwocie 2000 zł.

Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie zachodzą szczególne okoliczności, które przemawiają za tym, aby opłatą od apelacji, od której zwolniona została uczestniczka nie obciążać wnioskodawcy, a opłatą od apelacji, od której został zwolniony uczestnik, nie obciążać uczestniczki. Okoliczności te związane są z sytuacją majątkową osób uczestniczących w postępowaniu.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w postanowieniu.

Joanna Misztal-Konecka Dariusz Iskra Ewa Bazelan

1 W tym miejscu znajduje się w uzasadnieniu oczywista omyłka – chodzi w rzeczywistości o 2013 rok, a nie jak wskazano w uzasadnieniu 2012 rok.

2 Por.: wyrok SN z dnia 15 maja 2001 roku, I CKN 350/00, Lex nr 52667; postanowienie SN z dnia 4 października 2002 roku, III CZP 62/02, OSN C 2004, z. 1, poz. 7; wyrok z dnia 11 marca 2004 roku, V CK 328/03, Lex nr 183779; wyrok SN z dnia 14 lipca 2004 roku, IV CK 544/03, Lex nr 116591; wyrok SN z dnia 24 czerwca 2005 roku, V CK 704/04, Lex nr 180875; wyrok SN z dnia 25 sierpnia 2004 roku, I PK 22/03, OSN P 2005, z. 6, poz. 80; uchwała SN z dnia 31 stycznia 2008 roku, III CZP 49/07, OSN C 2008, z. 6, poz. 55.

3 246700 zł – 98680 zł = 148020 zł

4 Przepis art. 623 k.p.c., chociaż został zawarty w Kodeksie postępowania cywilnego, jest przepisem prawa materialnego.

5 Por.: postanowienie SN z dnia 28 maja 1999 roku, I CKN 276/99, Prokuratura i Prawo 1999, nr 11-12, poz. 34; wyrok SN z dnia 19 stycznia 1998 roku, I CKN 424/97, OSN C 1998, z. 9, poz. 36; uzasadnienie postanowienia z dnia 28 marca 2003 roku, IV CKN 1961/00, Lex nr 80241.

6 Por.: uzasadnienie wyroku SN z dnia 2 marca 2012 roku, II CSK 362/11, Lex nr 1165068; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 16 maja 2002 roku, CKN 1269/00, Lex nr 564704; uzasadnienie postanowienia z dnia 7 grudnia 2000 roku, II CKN 334/00, Lex nr 11700115.

7 Por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 17 kwietnia 2002 roku, IV CKN 980/00, Lex nr 53922; uzasadnienie wyroku SN z dnia 19 lutego 2002 roku, IV CK 3/02, Lex nr 564819.

8 Por.: uzasadnienie wyroku SN z dnia 27 lipca 2011 roku, II PK 23/11, Lex nr 1095821; uzasadnienie wyroku SN z dnia 23 lipca 2008 roku, I UK 7/08, Lex nr 500238.

9 Por. uzasadnienie postanowienia z dnia 21 listopada 2000 roku, II CKN 428/00, Lex nr 536998; uzasadnienie wyroku SN z dnia 21 września 2007 roku, V CSK 192/07, Lex nr 619680; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 21 listopada 2000 roku, II CKN 428/00, Lex nr 536998.

10 Por.: uzasadnienie wyroku SN z dnia 13 grudnia 2006 roku, II PK 125/06, Lex nr 950402; uzasadnienie wyroku SN z dnia 6 kwietnia 2004 roku, I CK 647/03, Lex nr 585675; uzasadnienie wyroku SN z dnia 7 marca 2003 roku, I CKN 94/01, Lex nr 78899; uzasadnienie wyroku SN z dnia 11 października 2002 roku, I CKN 1063/00, Lex nr 515435; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 18 stycznia 2001 roku, IV CKN 481/00, Lex nr 52802; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 4 października 2001 roku, I CKN 365/99, Lex nr 52718; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 11 stycznia 2001 roku, V CKN 1683/00, Lex nr 536812.